

Iki Routa-aho

UNHILA

Unhila

Unhila

IKI ROUTA-AHO

© 2026 Iki Routa-aho

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kannen kuva: S. Sammalisto

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-8751-2

Sisällysluettelo

Harme kuulee.....	8
Pajuli pysyttelee sisätiloissa	15
Aartje yrittää pitää mielessään kokonaiskuvan.....	23
Aartje päätyy tarttumaan Äitikorentoon	31
Saimara käy läpi puhdistuksen.....	41
Puolukka tekee merkinlöjä päiväkirjaansa ja lukee kuumottavan tarinan	53
Pajuli käy Unholassa.....	72
Aartje vastailee kysymyksiin tarkkaan harkiten	84
Maksimi ajattelee Veriritteen salaisuuksia ja muita asioita.....	96
Maksimi vierailee pitkästä aikaa Muistitalossa.....	107
Sielikki kohtaa pimeitä ajatuksia ja kuulee kertomuksen Pampulasta	121
Maksimi karistaa onohduksen yltään	136
Pajuli lukee.....	148
Maksimi kärsii ripulista ja tapaa erään kadonneen	164
Puolukka pääsee vihdoinkin juttelemaan Ystävien kanssa.....	183
Pajuli saa tietää eräästä kirouksesta.....	194
Pajuli päättää poistua epämiellyttävistä juhlista.....	217
Maksimi ja Pajuli tekevät yhteistyötä hätätilanteessa	224
Aartje vastaa vanhoihin syytöksiin	232
Pajuli seuraa käskynjakoa.....	249
Maksimi kertoo, millä perusteella valitsi miehensä.....	255
Pajuli ja hirviö seikkailevat yössä.....	261
Maksimi joutuu tarttumaan pistooliinsa.....	283
Harme elää jälleen	291
Harme etsii tietoa.....	297
Saimara osallistuu timanttiseminaariin	304
Saimara kertoo yhdessä arvon Ruovikon kanssa Tipuvikistä	314
Tomas antaa oman panoksensa timanttiseminaarissa	321
Pajuli ja Maksimi päättävät erota virallisesti.....	334
Aartje saa vihdoinkin henkilökohtaisen yhteyden Kaiken Tasapainoon	343
Tomas saa selville kohtalonsa	351
Puolukka ja Sielikki kertaavat ampumistaitojaan	363
Maksimi todistaa vallanvaihtoa.....	374
Pajuli ja tyttäret saavat vieraan, joka ei muista nimeään	381

Aartje syö siipensä	388
Maksimi on arvon Hauen tukena	397
Pajuli ja tyttäret saavat lisää vieraita	406
Rakas päättää lopettaa piilottelemisen.....	415
Saimara yrittää saada palaverin käyntiin.....	424
Saimara ja Rakas keskustelevat.....	433
Maksimien puolustus suunnitelma kehkeytyy pikkuhiljaa.....	439
Efriia tulee vangituksi ja yrittää tappaa mutta ei pystykään	449
Saimara kehottaa Ruovikkoa jälleen käyttämään sapeliaman.....	459
Sielikki unohtaa, ettei ovia saisi aukoa	466
Puolukka saa tietää kaksi tositarinaa Mudelman rannalta.....	475
Tomas kuulee viimeisiä henkäyksiä ja näkee paljon verta	482
Harme todistaa, kuinka Efriia uhraa itsestään jotain Tuulikille	492
Tomas ei vietä viimeisiä hetkiään yksin.....	499
Sielikki huomaa olevansa haavoittunut mutta ei niin pahasti kuin Veririite.....	506
Aartje ja Veririite saavat kumpikin uuden tilaisuuden	513
Efriia juttelee Veririitteen kanssa vainajien äärellä	523
Harme kirjoittaa viimeiset sivut.....	531
Pajulin ja muiden matkasuunta vaihtuu.....	540
Maksimi lukee Valtaviisin jutun Paskan hengessä	548

”Koko ikäni en ole muuta tehnytään kuin näitä kahta: vaalinut tasapainoa sekä antanut muille ja pyytänyt muilta anteeksi. Tämä on rebellinen tunnustus. Rebellinen tunnustus on myös, että se ei ole ollut helppoa. Olen kiivas ja ylimielinen. Mutta olen myös rakastava ja nöyrä. Olen hirvittävä, mutta olen myös hellä. Älykkyyteni on ääretön ja ylpeä, ja sen on hankala palvella viisautta. Tiedän, että ennen kaikkea tehtäväni on johtaa itseäni ja valjastaa itseni Valtamaan palvelukseen ja pysyä Kaiken Tasapainossa. Silti nyt olen pakotettu hirveiden olosuhteiden vuoksi järkyttämään tasapainoa kyvykkäiden olemassaolon turvaamiseksi, ja sen teen rakkaudesta heitä ja kaikkia ihmisiä kohtaan. Anteeksi pyytämisen aika tulee myöhemmin, enkä tiedä, voiko Kaiken Tasapaino tätä minulle koskaan edes anteeksi antaa. Sitähän ei ole tainnut kukaan koskaan ennen näin röyhkeästi uhmata. En ole ainakaan löytänyt sellaisesta todisteita edes Muistitalon arkistoholvin ammoisten aikojen kirjallisuudesta. Ja jos joku nyt mielessään ihmettelee, että eihän arkistoholviin ole yleisöllä edes pääsyä, niin huomautan, että minä en ole mitään yleisöä ja minulla on pääsy kaikkialle. Minulla ei ole mitään vaikeuksia halutessani harhauttaa Muistitalon estelevää kanalaumaa päästäkseni haluamani lähdekirjallisuuden äärelle. Joka tapauksessa, tämä on ainoa keinoa pelastaa kaikki. Ainoa keino on rikkoo tasapaino siksi aikaa, että on mahdollista korjata se uudestaan...”

Sitaatti on animeurisella kyvykkyydellä siunatun Aartje Sudenkorenon käsikirjoituksesta ”Animeuristen ja insineuristen kyvykkäiden tapahtumakulku Pimeiden ajatusten joukkohöyökkäyksestä aina Unhilaan linnoittautumiseen saakka”.

HARME KUOLEE

Harme Harmo oli Muistitalon pitkäaikainen johtaja, Kultalan Akatemian hallituksen pysyvä jäsen, arvostettu luennoitsija sekä Valtamaan tiede- ja taideverkostojen aktiivinen toimija. Hän tiesi, että hänen sydämensä pysähtyisi ja hengityksensä lakkaisi aivan hetken kuluttua. Silti hän ei olisi voinut olla tyytyväisempi. Hän oli tehnyt sen. Hän oli tehnyt teon, jonka vuoksi kruunun silmä tulisi kääntymään kohti Unhilaa. Se tulisi vihdoinkin ja viimein muistamaan Unhilan, viidentoista vuoden muistamattomuuden jälkeen. Sen lisäksi hän oli takuuvarmasti pelastanut yhden alaisensa ja tämän lapset välittömästä hengenvaarasta. Toki jostain näkökulmasta hän oli saattanut samalla syyllistyä ihmiskaappaukseen näin tehdessään. Hän ei ollut tarkalleen ottaen saanut Pajulin ja tämän tyttärien varsinaista suostumusta kuljettamaan heitä koko muun Valtamaan unohtamaan Unhilaan. Matka oli rasittanut heitä kaikkia varsin kovasti ja häntä itseään niin paljon, että hetken kuluttua lähtisi henki. Pajuli ja tämän tyttäret olivat toivon mukaan paremmassa kunnossa.

Harme lojui hevosenruumiissaan kuolemaisillaan ja vinkuen, keltaisen vaahdon peittämät kyljet työläästi nousten ja laskien. Hän lojui silti Unhilan portilla. Hän oli onnistunut vetämään vaunut perässään läpi Aartjen luoman järjestelmän. Läpi tämän tahdon ja muistin lamauttavien estojen ja hälytysten. Hän ei voinut olla muuta kuin tyytyväinen. Viisitoista vuotta hän oli murehtinut kyvykkäiden piiloutumista ja heidän ahdinkoan, murehtinut, miten Aartjen johdolla kyvykkäiden tilanne vuosi vuodelta vain paheni. Nyt tapahtumat oli laitettu alkuun. Vapauttavat tapahtumat, hän vakaasti uskoi. Hän voisi kohta sulkea silmänsä ja liukua Kaiken Tasapainon antamaan rauhaan. Sen voiman rauhaan, joka soi kaiken elämän ja kaiken kuoleman ja tasapainotti kaiken. Toden totta, vaikka tämän maailman elämästä luopuminen oli haikeaa, Harme odotti innolla Kaiken Tasapainon tapaamista. Hänellä oli niin paljon kysymyksiä Kaiken Tasapainolle ja niin paljon selvitettävää. Maallisen elämänsä aikana hän oli kirjoittanut useita pohdiskeluvia mutta silti tieteellisiin lähteisiin perustuvia artikkeleja Kaiken Tasapainon mahdollisesta olemuksesta, persoonasta ja aikomuksista. Hän oli osallistunut useampiin sekä Kultalan Akatemian että Tasapainon Palvelijoiden tai muiden tahojen järjestämiin paneelikeskusteluihin aiheesta. Olisi

äärimmäisen mielenkiintoista kohta tavata Kaiken Tasapaino henkilökohtaisesti. Vaikka hän ei silloin saisikaan enää omakohtaisesti seurata tapahtumien kulkua Valtamaassa tai antaa neuvoja Aartjelle, kuninkaalle tai kenellekään muullekaan. Se oli haikeaa. Silti hän odotti tulevaa maallisen elämän jälkeistä aikaa Kaiken Tasapainon yhteydessä suuresti uteliaana ja innokkaana. Hänellä oli mahdollisuus saada kohta vastauksia elämää suurempiin kysymyksiin. Hän oli... lähes onnellinen.

Harmen silmät alkoivat painua kiinni yhä raskaammin. Sen jälkeen, kun hän oli rojahtanut vaunujen edessä ensin neljälle polvelleen ja siitä toiselle kyljelleen, Pajuli Vahvakulta ja tämän tyttäret olivat astuneet ulos vaunujen sisältä kompuroiden ja pelokkaina. Harme tiesi, että vanhemman tyttären nimi oli Puolukka ja nuoremman tyttären nimi oli Sielikki. He olivat yleensä tulleet pari kertaa viikossa koulun jälkeen tekemään läksyjä Muistitalon yleiseen lukusaliin ja näin kuluttaneet aikaansa siihen saakka, kunnes Pajuli oli lopettanut aineiston kuvailutyön kasvatuksen ja koulutuksen osastolla. Sitten he olivat lähteneet yhdessä kotiinsa. Harme oli usein ohi kulkiessaan pysähtynyt juttelemaan tytöille, vaikka hänellä aina olikin kiire rientää kokouksesta toiseen, erilaisiin kulttuuritapahtumiin tai lounaalle tiede- ja taide-elämän silmäätekevien kanssa. Hänen mielestään oli hyvä, että Muistitalo tuli nuorisolle tutuksi. Hänen mielestään oli hyvä, että nuorisolle tuli tutuksi se arvokas työ, mitä Muistitalossa tehtiin koko Valtamaassa tehtävän tutkimuksen ja opetuksen tueksi ja Valtamaan kulttuuriperinnön sekä kansalaisten tiedonjonon hyväksi. Hän oli varma, että Muistitalon atmosfääri imeytyi siellä aikaansa viettäviin ja sai nämä ymmärtämään sen mittamattoman arvon ja merkityksen, mikä Muistitalon toiminnassa ja kokoelmissa piili.

No, yksi poikkeus asiaan oli. Myös tyttärien isä, Pajulin aviomies, oli aikoinaan ennen heidän lastensa syntymää odotellut Pajulia samaisessa yleisessä lukusalissa silloin tällöin. Muistitalon atmosfääri ei ollut imeytynyt Maksimiin hiukkaakaan, tai jos oli, niin sitä oli ollut vaikea havaita. Maksimi oli pitänyt jalkojaan lukupultilla mutta oli sentään laskenut ne virnistellen alas, kun Harme oli häntä ohi kulkiessaan tervehtinyt ja samalla mulkaissut niin merkitsevästi kuin oli pystynyt ja kehdannut. Kukaan ei varsinaisesti uskaltanut pyytää Maksimia laskemaan jalkojaan lattialle ja käyttäytymään kunnolla. Maksimilla oli oma atmosfäärinsä, jonka olivat luoneet hänen suuri kokonsa, armeijan univormu sekä sisäinen, lähes aggressiivinen intensiteetti. Silti, kun Pajuli oli saapunut työt lopetettuaan lukusaliin, Maksimi oli suorastaan ponnahtanut seisomaan ja rientänyt sulkemaan Pajulin halaukseen. Maksimi ja Pajuli olivat puhjenneet hymyyn ja loistaneet rakkautta. He olivat malttamattomasti vaihtaneet suudelman, joka oli moiskahtanut kuuluvasti hiljaisessa salissa, ja poistuneet käsi kädessä kotiinsa, joka heillä oli kävelymatkan päässä Hyvät naapurit -taloyhtiön taloissa, Puolikuun rapun kolmannessa asunnossa. Heidän

onneaan oli sadellut kaikkien lukusalissa olleiden päälle, ja kaikki olivat saman tien antaneet anteeksi Maksimille jalkojen pitämisen pulpetin kannella. Nykyään Maksimilla oli tynnyrimäinen vatsa eikä hän pukeutunut enää armeijan univormuun, puhumattakaan siitä, että häntä olisi näkynyt Muistitalon yleisessä lukusalissa. Eikä hän tainnut enää olla juuri tekemisissä Pajulinkaan kanssa. Harme ei ymmärtänyt, mikä Maksimia oikein vaivasi ja sai tämän käyttäytymään melkein pä hyökkäävästi hyviä käytöstapoja tai ylipäätään sivistyneistön normeja vastaan. Tai mikä tämän sai pilkkaamaan kulttuurillisia arvoja.

Nyt Harme oli todella kiitollinen siitä, että oli tullut tytöille tutuksi ja oli käyttänyt aikaansa juttelemalla heidän kanssaan. Hän ei olisi saanut muuten tyttöjä avukseen, jos nämä eivät olisi koskaan aikaisemmin nähneet häntä ja tienneet hänen nimeään ja sitä, että hän oli heidän äitinsä esimies. Mutta nyt hän oli saanut heidät pakkaamaan ripeästi ja taluttamaan äitinsä vaunuihin. Oli ollut kiire. Pajuli oli ollut hajoamassa kokonaan. Jopa hänen ääriajansa olivat alkaneet tulla epäselviksi. Mitä kammottavaa olisikaan saattanut tapahtua, jos Harme ei olisi saanut heitä lähtemään pois kotoaan, pois Kultalasta.

Joku heistä oli antanut ylen poistuttuaan vaunuista. Ainakin Harmen sieraimiin oli levinnyt oksennuksen haju ja hän oli kuullut yökkäämistä. Oli ilta, eikä Harme nähnyt kunnolla vasten Unhilasta loimottavia valoja. Silti hänestä näytti taivasta vasten siltä kuin Unhilan irvokkaat mutta kulttuuriperinnöllisesti äärettömän arvokkaat, molemmin puolin porttia olevat vartiotornit olisivat taipuneet alaspäin tarkkailemaan tulijoita. Näytti ja kuulosti myös siltä, että tornien seinissä olevat silmät, kellot, nokat, hammasrattaat, pienet vasarat ja panssarisirut olisivat alkaneet elämöimään kiihtyneesti. Olisi varsinainen turhuuden huipentuma, jos tornit tekisivät jotain vahinkoa Pajulille ja tyttärille. Joku saisi luvan tulla ja kiireellä avaamaan portin, ettei Harmen uhri menisi hukkaan. Nyt Pajuli ja tyttäret koputtivatkin arasti portin ovelle. Joku heistä kuului syhertävän itkua.

Harme ei uransa tai ylipäätään elämänsä aikana ollut koskaan hyvä lohduttamaan ketään itkevää. Hän ei halunnut taputtaa ketään ystävällisesti, saati halata ja ojentaa nenäliinaa, koska tunsu itsensä niin perin juurin vaivautuneeksi ja kömpelöksi niissä tilanteissa. Ei sillä, etteikö hän olisi ymmärtänyt ihmisten liikutusta ja tarvetta saada lohdutusta. Hän oli itsekin itkenyt viisitoista vuotta sitten, kun oli lähtenyt Unhilasta ja tiennyt kyvykkäiden sulkeutuvan maailmalta. Silloin se oli kuitenkin tapahtunut lähinnä ehkä kivusta eikä liikutuksesta, koska Aartje oli heidän hyvästellessään puristellut hänen toisen pakaransa verille. Tasapainolle kiitos, Harmen ei nyt edes tarvinnut yrittää lohduttaa Pajulia ja tämän tyttäriä, koska hän itse oli aivan kohta kuolemassa. Kohta joku tulisi avaamaan portin. Kohta joku tulisi vastaanottamaan

ensimmäiset Unhilan ulkopuoliset vieraat viiteentoista vuoteen. Kohta joku toinen lohduttaisi Pajulia ja tämän tyttäriä.

Harme toivoi, että ehtisi nähdä Aartjen. Ehkä siksi, että hän halusi nähdä, kuinka Aartje reagoisi ymmärtäessään, että Harme oli onnistuneesti tunkeutunut Unhilaan ja tuonut mukanaan kolme ihmistä melkein vahingoittumattomina. Harme oli ennen lähtöä tilannut puusepältä vaunuihin erikoiskiireellisenä työnä kylmävaahterapaneloinnin ja sen päälle verhoilijalta samanlaisena erikoiskiireellisenä työnä villakangasverhoilun. Hän oli maksanut niistä omaisuuden, mutta se ei ollut harmittanut häntä. Hän oli tiennyt, ettei tulisi enää tarvitsemaan rahojaan sen jälkeen, kun olisi vetänyt vaunut Unhilaan. Kylmävaahtera ja villakangas olivat suojanneet matkustajat enemmittä vahingoilta matkan aikana. Toki he varmasti tunsivat itsensä heikoiksi kuin monen viikon vatsataudin jäljiltä, mutta he olivat hengissä, he olivat melkein järjissään ja he toipuisivat. He olisivat paremmassa turvassa Unhilassa kuin Kultalassa, vaikka toki tulisivat järkyttymään siitä mitä näkisivät Unhilassa.

Osana lähtövalmisteluja Harme oli valtuuttanut Hiljan Himmin Muistitalon varajohtajana toimimaan täysin johtajan valtuuksin. Hilja oli katsahthanut häntä säikähdyksestä levinnein silmin, punastunut kauttaaltaan ja nielaissut muutaman kerran. Harme ei ollut silti katunut tippaakaan, että oli tehnyt tunnontarkasta ja melkein pelokkaalta vaikuttavasta Hiljasta varajohtajan. Hän oli valmistautunut huolella tähän hetkeen, jona makasi melkein kuolleena Unhilan portilla. Toki paneloinnin ja verhoilun kanssa oli tullut hieman liian kiire, mutta Hiljan suhteen hän oli valmistautunut hyvin. Hän oli kirjoittanut tälle ohjeitaan tätä hetkeä varten jo useamman vuoden ajan. Ohjeet olivat niin yksityiskohtaiset ja kaiken kattavat, että Hiljan ei tarvitsisi ajatella tai päättää mitään itse koko sinä aikana, kun toimisi johtajana, eli moneen kymmeneen vuoteen. Sen kun lukisi ohjeista, mitä olisi tehtävä. Ohjeista oli tullut noin neljä tuhatta sivua kattava nide, jonka Harme oli sidottanut Muistitalon luotetuimmalla kirjansitojalla. Harme oli melko varma siitä, että ohjeet tulisivat olemaan riittävät jopa Hilja Himmin jälkeisille johtajille. Hän oli ottanut niitä kirjoittaessaan huomioon kaiken.

Ohjeiden osalta valmistautuminen oli siis ollut helppoa. Sen sijaan muu osa oli ollut odottelua ja improvisaatiota, ja sen Harme oli kokenut hyvin haasteelliseksi. Hän oli kierinyt tuskassaan vuosia. Oli ollut yhtä suurta kärsimystä elää yhteiskunnassa, joka ei muistanut kyvykkäitä. Harme ei ollut voinut puhua heistä kenenkään kanssa, eikä hän ollut voinut kirjoittaa heistä mitään. Hän oli tiennyt, että heistä kaikista, joka ikisestä Valtamaan asukkaasta, oli revitty elintärkeä ja rakas pala pois. Jokainen kulunut vuosi oli pahentanut tilannetta. Hänen tieteellisen työnsä taso oli auttamattomasti laskenut. Hänen julkaisujaan ja luentojaan alettiin arvostelemaan

siitä, että niissä viitattiin jatkuvasti johonkin epämääräiseen, tavoittamattomaan ja kaivattuun asiaan tai henkilöön, joka pitäisi sekä henkilökohtaisesti että kollektiivisesti löytää ja saada osaksi itseä ja yhteiskuntaa. Katsottiin, että hän alkoi menettää teräänsä ja eksyä yhä enemmän johonkin omaan illuusioonsa. Monen monta vuotta oli kulunut, eikä Harme ollut tiennyt, mitä muuta olisi voinut tehdä kyvykkäiden ja koko Valtamaan hyväksi, kuin kirjoittaa ohjeitaan ja harjoittaa omaa, Aartjen hänelle vahingossa antamaa kykyä, Lahjaa.

Kunnes eräänä päivänä hän oli löytänyt Muistitalossa ensimmäiset, tuskin silmin havaittavat mädät pilkut animeurista kyvykkyyttä käsittelevässä kirjallisuudessa. Vielä ne eivät olleet tuoneet varmuutta, mutta kuukausi sen jälkeen hän oli yllättänyt lainopillisen osaston osastonhoitaja Lautin ja pari muuta naureskelemassa kahvihuoneessa Valtaviisin jutulle tai paremminkin jutun kuvalle. Kuva oli otettu Aseseppien killan kustantamissa juhlissa, joissa kuningas oli esiintynyt tuntemattoman nuoren naisen kanssa. Kuningas näytti raskaasti humaltuneelta, ja kuvatekstissä Valtaviisi lupasi kultaa sille, joka voisi antaa vihjeen naisen henkilöllisyydestä. Harme ei ollut tyrmistynyt nuoren naisen provosoivasta pukuvalinnasta eikä siitä, että tämä näytti toisella kädellään tarttuneen kuninkaan haaravälistä tiukalla otteella ja toisella kädellä näyttävän voitonmerkkiä kuninkaan olkapään takaa poseeraten näin uskomattoman huonokäyttösisesti Valtaviisin kuvaajalle, joka puolestaan tiesi ottaneensa vuosisadan kuvan laukaistessaan kameransa. Harme oli tyrmistynyt siitä, että hän tunnisti naisen. Hän tunnisti tämän haastavat ja uhmakkaat piirteet. Pitkän suoran nenän ja huvittuneen katseen silmälasien linsien takaa. Vihreät hiukset. Hänen ei ollut tehnyt enää mieli kahvia saati teetä. Hän oli kiiruhtanut takaisin työhuoneeseensa. Hän oli perunut iltapäivän kokouksensa. Hän oli rukoillut Kaiken Tasapainoa suoamaan hänelle viisautta ja rohkeutta. Hän oli kiittänyt Kaiken Tasapainoa siitä, että vihdoinkin oli alkanut tapahtumaan.

Mädät pilkut olivat nopeasti levinneet Muistitalon kaikille osastoille kaikkeen sellaiseen aineistoon, joka liittyi jollain tavalla kyvykkäisiin tai Valtamaan kaikkien ihmisten yhteiseen historiaan ennen Aartjen aiheuttamaa unohdusta. Harme ei ollut tuhlannut voimiaan yrittämällä taistella mätää vastaan. Tietenkin häntä hirvitti ja hän vietti helvetillisiä unettomia öitä asian takia, mutta hän tiesi, ettei mikään mekaaninen tai kemiallinen puhdistus, myrkytys, saati tuuletus tai pakastaminen auttaisi. Vain muistaminen, se että Aartje luovuttaisi ja ihmiset yhdistyisivät, auttaisi ja lopettaisi Muistitalon aineistoihin eli kirjallisuuteen, tutkimusaineistoihin, taide-teoksiin, muihin kulttuuriartefakteihin ja historiallisiin arkistoihin ja asiakirjoihin kohdistuvat tuhot. Viimeinen pisara olivat Valtaviisin uutisoimat epäselvät kolme kuolemantapausta ja se, että Pajuli jäi pois töistä. Harme käsitti kyllä, että kaikki

tapahtunut oli avoin haaste Aartjelle. Niillä yritettiin saada tämä ulos linnoituksestaan. Tai vankilastaan. Kummin päin vain. Sillä Aartje oli viimeiseen asti kruunua ja Valtamaan kulttuuriperintöä kunnioittava henkilö. Hän oli viimeiseen asti viattomia uhreja välttävä henkilö. Hän oli vannonut palvelevansa ja suojelevansa kruunua. Kaikkea tätä hän oli uskonut tekevänsä langettamalla unohduksen Valtamaan ylle viisitoista vuotta sitten. Harme ei kuitenkaan ollut voinut odottaa, ymmärtäisikö Aartje astua esiin vai ei. Hän oli pelännyt, että viidentoista vuoden raskaan kuorman kantaminen oli saattanut tehdä Aartjesta myös toisenlaisen henkilön. Sellaisen, joka jäikin mieluummin piiloon. Harme ei voinut myöskään hyväksyä ja odottaa, että yksi hänen seitsemästäkymmenestäneljästä alaisestaan, kasvatuksen ja koulutuksen osaston aineiston kuvailijavirkailija Pajuli lapsineen tulisi ajetuksi epäselvään kuolemaan. Siksi hän oli ajatellut: ”Kruunun, Valtamaan kulttuuriperinnön sekä viattomien pelastuksen puolesta!” Siksi hän oli paimentanut Pajulin lapset pakkaamaan ja taluttamaan äitinsä vaunuihin. Siksi hän oli asettunut vaunujen eteen, valjastanut itsensä ja muuttanut muotoaan harmaaksi isoksi varmajalkaiseksi hevoseksi.

Unhilan portti avattiin. Harmen sydän jysähti hänen rinnassaan, mutta ei kuitenkaan vielä viimeisen kerran. Se jatkoi edelleen lyömistään. Hän piti väkisin silmiään auki ja yritti tarkentaa katsettaan. Hän ei erottanut portilla kuin kaksi lähekkäin seisovaa hahmoa. Oliko toinen Aartje? Pajuli ja tyttäret menivät toisiinsa kiinni äkillisesti kuin Kuukukka suppuun auringon noustessa. Harme ei sitä ihmetellyt. Kyvykkäiden kohtaaminen saattoi joskus aiheuttaa sellaisen vaikutuksen. Varsinkin nyt, kun Pajuli kohtasi kyvykkäitä ensimmäistä kertaa vuosikausiin, eivätkä tyttäret olleet tavanneet heitä koko elämänsä aikana eivätkä olleet edes tienneet heidän olemassaolostaan. Varsinkin nyt, kun toinen vastaantulijoista oli melko varmasti Aartje. Aartje oli rikki ja pidellyt unohduksen verhoa ja suojausverkkoa Unhilan yllä saamatta lepoa, pääsemättä elpymään, ilman unheksintaa vuosia. Hän mahtoi olla uupunut ja se varmasti paistoi hänen olemuksestaan.

–Iltaa, toinen hahmoista kuului sanovan, ja kyyneleet tirsivät välittömästi Harmen suurten hevosensilmien nurkista. Ei kannattanut huijata itseään. Tämä ei ollut ruumiillista tuskaa, tämä oli puhdasta liikutusta, kuten oli ollut myös viisitoista vuotta sitten. Se oli Aartjen ääni. Matala ja laulava. Arvovaltainen. Harme oli joskus uuvahtanut kesken keskustelun Aartjen kanssa ja vaipunut uneen kuunnellen tämän ääntä. Aartjelle kun oli hyvin tyypillistä lipsua sellaiseen keskusteluun, jossa riitti pelkkä hänen oma kontribuutionsa. Tällaista oli tapahtunut silloin kauan aikaa sitten, kun kyvykkäät olivat osa Valtamaan yhteiskuntaa ja Harme ja Aartje vilkkaassa kanssakäymisessä keskenään. Harme oli kiitollinen, että sai kuulla Aartjen äänen vielä ennen kuolemaansa. Kiitos, Kaiken Tasapaino, hän huokaisi mielessään ja kuoli.

Kaiken Tasapaino lähestyi häntä hymyillen. Se suipisti huuliaan, joissa kareili avaruus, ja puhalsi.

– Sinulle on vielä tehtävää ja koettavaa, se sanoi, ja Harme lensi ällistyksekseen Unhilaan ympäröivään metsään jättäen hallavan hevosen ruumiin jälkeensä. Hän ehti nähdä, kuinka joku, luultavasti Aartje, kumartui hevosen puoleen. Aartjen liikkeet vaikuttivat omituisilta, ihan kuin tämä olisi ulostanut housuihinsa ja yrittänyt kävellä niin ettei kukaan olisi huomannut. Mutta ei kai nyt sentään? Hän yritti räpiköidä ja päästä takaisin, mutta ei voinut mitään tuulelle, joka kuljetti häntä syvemmälle metsään. Hän yritti huutaa, mutta hän ei osannut. Pian tummat kuuset tukkivat maiseman.

Tuulen laantuessa hän tarttui hetkeksi neulaiseen oksaan ja huomasi alapuolellaan viisi jonossa kulkevaa isoa tummaa hahmoa. Tuonen Susia. Niiden panssarimaiset turkit näyttivät aaltoilevan jolkotuksen tahdissa. Tuonen Sudet olivat kohtalokkaiden tapahtumien aaltoja. Niiden mukana kulkivat kuolema ja rakkaus, elämä ja mustasukkaisuus. Niiden veressä juoksi insineurinen rauta, jolla oli kyltymätön nälkä. Ne olivat haistaneet hänen kuolemansa ja olivat menossa ruokkimaan rautaansa hänen ruhonsa ääreen. Yllättäen yksi susista kohotti päänsä ja sen ja Harmen katseet kohtasivat. Susi todellakin näki hänet punahehkuisilla silmillään. Sen punaiset silmät näkivät Harmen, ja Harmen lävitse iskeytyi paine. Ehkä se oli sitä, että Harme oli juuri kuollut. Ehkä se oli sitä, että hän oli juuri nähnyt Kaiken Tasapainon suipistavan huuliaan ja kuullut tämän puhuvan. Ehkä se oli sitä, että hän oli nähnyt Aartjen, joka oli kuitenkin erilainen kuin viisitoista vuotta sitten. Tai sitten se oli sitä, että hänen oli tullut nyt aika, nyt 62-vuotiaana kokea tämä vavahduttava tunne. Nyt. Suden ja hänen välillään välähti voima, jollaista hän ei ollut koskaan ennen elävänä kokenut. Sitten tuuli puhalsi uudestaan ja hän jatkoi lentoaan. Tunsitkohan sinäkin sen, Harme mietti järkyttyneenä. Toivottavasti tunsit, hän toivoi.

PAJULI PYSYTTELEE SISÄTILOISSA

Pitkällä sairauslomalla oleva kuvailijavirkailija ja 10- ja 14-vuotiaiden tyttäriensä käytännöllisesti katsoen yksinhuoltajaäitinä toimiva Pajuli Vahvakulta oli menettänyt otteensa kaikesta eikä ollut päässyt käsiksi mihinkään. Niin hänestä ainakin tuntui. Oli kulunut toukokuu ja kesäkuu, jotka hän oli virunut sairaana heidän hirvittävästä matkastaan Unhilaan. Oli kulunut helteinen heinäkuu ja viilenevä elokuu, jotka hän oli muuten vain hukannut. Ainakin hän kuvitteli niin. Oli vaikea tietää tarkasti, mikä oli totta tai mitä oli tapahtunut missäkin järjestyksessä. Kaikki ei tietenkään ollut Unhilassa olon syytä. Monet asiat olivat jo vuosien ajan vain lipsuneet hänen käsistään tai ne olivat ohittaneet hänet eikä hän ollut saanut kiinni mistään olenaisesta ja tärkeästä. Ja jos olisi pitänyt antaa rehellinen vastaus kysymykseen oliko hän edes yrittänyt tehdä elämästään sellaista kuin olisi halunnut tai tarvinnut, niin hänen olisi pitänyt vastata: ”Kyllä, mutta liian vähän” tai ”Kyllä, mutta olen antanut liian nopeasti periksi” tai vain ”Kyllä, mutta...”. Kyllä, mutta. Se kuvasi hyvin hänen elämäänsä. Onneksi kukaan ei ollut varsinaisesti kysynyt sitä ääneen. Tosin Puolukka ja Sielikki katsoivat häntä täynnä pidätettyä suuttumusta silmissään niiden harvojen yhteisten ruokailujen aikana, jolloin he suvaitisivat syödä hänen kanssaan yhtä aikaa eivätkä olleet Kolmen Kannen suuressa ruokasalissa muiden kanssa. Kaikkien niiden muiden kanssa, joiden kanssa he olivat mieluummin kuin Pajulin. Katse heidän silmissään oli itse asiassa jo muuttunut avoimeksi syytöksesi. Mikset yritä tarpeeksi. Miksi annat aina periksi. Tytöt olisivat halunneet, että hän olisi kuunnellut ja kommentoinut heidän kertomuksiaan siitä, mitä olivat koko päivän tehneet ja kenet olivat tavanneet ja mitä olivat kenenkin kanssa jutelleet. He olisivat halunneet, että hän olisi puolestaan kertonut omasta päivästänsä, ja he olisivat halunneet, että hänen oma päivänsä olisi ollut yhtä toimielias ja täynnä yllätyksiä kuin heilläkin, täynnä uutta, joka kiihottaa mieltä niin että tuskin malttoi odottaa huomista ja sen tuomia asioita.

Mutta heidän kokemuksensa tästä paikasta olivat täysin vastakkaiset. Pajulin Unhila oli jättänyt täysin ulkopuoliseksi ja lamaannuttanut, tytöt se oli imaissut itseensä niin että he olivat tempautuneet pois hänen ulottuviltaan sen jälkeen, kun olivat ensimmäisen kerran uskaltaneet ulos heidän huoneistostaan, ehkä kaksi viikkoa

heidän saapumisensa jälkeen. Hän oli ensin kuunnellut heidän kertomuksiaan väsyneenä ja ymmärtämättä mitään. Sitten hän oli kokonaan kieltänyt heitä puhumasta asioista. Sen jälkeen hän oli todella menettänyt heidät. Hän oli kyllä tehnyt pari ponnetonta yritystä saadakseen tytöt takaisin. Hän oli jopa puhunut Saimaralle heistä, kysynyt neuvoa. Saimara oli istunut hänen vieressään, nyökkäillyt ja äännellyt myötätuntoisesti: mmm..., niin..., kyllä..., no kyllä se siitä ja jopa ottanut hänen kädestänsä omalla pullealla pikkukädellään kiinni ja silittänyt hänen käsivarttaan. Hän oli vierastanut Saimaran kosketusta ja vierastanut sitä, että tämän pyöreät, hopeisia pisamia täynnä olevat kasvot ja ulkonevat silmät olivat niin lähellä hänen omia kasvojaan. Saimarasta uhkui elinvoimaa, hän uhkui sitä paksua palmikkoa, suloista povea ja kaartuvia pohkeita myöten. Saimara tuoksui ulkoilmalle ja hielle. Vaikka Pajuli oli epäilyksettä Saimaraa vanhempi, tässä asetelmassa hän oli lapsi, eikä hän voinut sille mitään. Tai olisi ehkä voinut, jos ei olisi antanut saman tien periksi olla heikompi.

Saimara oli ottanut heidät avosylin vastaan, kun he olivat vain puoliksi elävinä päässeet perille Unhilaan. Saimara oli antanut käskyjä omituiselle väelle, ja nämä olivat järjestäneet taivaallisen aterian ja sijanneet niin pehmeät ja miellyttävät vuoteet, että niille nukahtaminen oli tuntunut melkein kuolemalta. Saimara järjesti heille kaikki mitä he tarvitsivat niin, ettei heidän tarvinnut tehdä mitään. Ja se jatkui ja jatkui, vieläkin se jatkui. Aamiainen, lounas, välipala, päivällinen, iltapala, siivous, vuoteiden sijaus, pyykit, mitä vain he tarvitsivat. Hän oli ehkä heinäkuussa alkanut kaivata tekemistä, ja hän oli puhunut siitä Saimaralle. Hän ei olisi enää halunnut olla se, joka vain odottaa, että kaikki tapahtuu.

– Voi rouva Vahvakulta, Saimara oli vastannut siihen hymyillen ystävällisesti ja vilpittömästi koko kasvoillaan, kaikkien pisamiensa voimasta. Hän ei ollut sanonut ääneen muuta, mutta silti hän oli sanonut, että levätkää te vain. Katsotaan sitä sitten myöhemmin.

Tämä oli toistunut niin monta kertaa, kunnes Pajuli oli ymmärtänyt, ettei Saimaralla ollut aikomustakaan päästää häntä Unhilan elämään sisälle, eikä hänellä ollut ketään muuta, kehen olisi tukeutunut tässä asiassa ja keneltä olisi pystynyt vaatimaan muutosta. Hän oli tuomittu katsomaan kaikkea sivusta. Saamaan kaiken valmiina, pystymättä vaikuttamaan asioihin millään tavoin. Hän oli viimeisen kerran yrittänyt keskustella asiasta elokuun alussa, jos oli ajankulusta pysynyt kärkyillä. Hänen sanansa Saimaralle olivat olleet epäloogisia, ja hänestä oli tuntunut siltä kuin olisi alkanut hitaasti hukkoa. Mitä enemmän hän tavoitteli haluamaansa, sen kauemmaksi se karkasi. Saimara oli ollut lempeä kuten aina. Pajulista oli alkanut tuntua äärettömän väsyneeltä, ja kun Saimara oli lopuksi kehottanut häntä lepäämään, hän oli ollut itsekin samaa mieltä. Lepäämään mentyään hän oli itkenyt

Maailma, joka unohtaa osan itsestään, on tasapainoton maailma.

Viidentoista vuoden ajan Unhila on elänyt Valtamaan muistin ulkopuolella. Kaupunkia ympäröivä metsä ja sen portti on suojattu unohduksen järjestelmällä, jonka läpi kruunun katse ei ole yltänyt. Kaupungin asukkaat, animeurit ja insineurit ovat eläneet eristettyinä, ja Unhilan tornit ovat varioineet sitä, minkä tuli pysyä kätkettynä.

Kun Pajuli Vahvakulta ja hänen tyttärensä saapuvat Unhilaan, alkaa liike, jota ei enää pysäytetä. Muistot nousevat pintaan: rakkaat ja kipeät, kirkkaat ja vääristyneet. Valtamaan kuningas lähestyy, ja hänen jäljessään kulkee Veririte, jonka nimi kantaa hirvittävää velkaa. Unhilassa ei tulla taistelemaan ainoastaan vallasta, vaan myös siitä, kenen muisto saa jäädä eloon.

Unhila on moniääninen fantasiaromaani muistista, syyllisyydestä ja yhteydestä ihmisten välillä. Sen vakavien kysymysten rinnalla kulkee odottamaton, paikoin rosoinen huumori – se tarpeellinen inhimillisyyden sävy, joka kantaa silloin, kun maailma horjuu.

BoD

